

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

LIX [i. e. LVIII]. Ioannes Trithemivs Abbas Divi Iacobi Herbipolis, magistro
Libanio Gallo præceptori suo doctissimo, salutem, & perpetuam in Domino
charitatem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

IOANNES TRITHEMIUS ABBAS MONASTERII SANCTI IACOBI
in suburbano ciuitatis Herbipolensis, Conrado Bentingero Iuris utriusque
doctori salutem.

BILIBALDVS Pirckenheymer communis noster amicus scripsit ad me ante paucos
menses, eam mihi conditionem ad instantiam tui & amicorum à Regia maiestate dis-
positam, quasi velim sub certo sufficientique stipendio quo ad vixero libere mihi deinceps
liceat in ciuitate Augustana philosophari: domum quoque aptam cum ceteris vitæ neces-
sarijs copiose fore constitutam, nihilque restare amplius, nisi quod meum in his duntaxat
præbeam consensum, Gratias Casarea ago maiestati, tibi quoque & ceteris in communi-
tate amicus habeo non vulgares, pro tanta beneuolentia in me vestra. Conditionem vero
quam mihi proponitis nullatenus acceptare possum, quia locum deserere meum, quem
mihi dominus reuerendissimus præsul & princeps Herbipolensis sub fide & confidentia
singulari commisit, non solum turpissimum foret, verum & ingratiitudinis vitio plenum.
Malo enim omnibus vitæ meæ diebus in paupertate consueta hic latere in exili cœnobio,
quam meo discessu tantum principem offendere aut parum turbare patronum. Enimue-
ro confidentiam eius quam semel ad meam visus est habuisse personam, ego quantum in
me est nunquam infirmabo. Neque meo conuenit proposito qui monachus sum, & in re-
gulam diui patris Benedicti voluntate spontanea dudum iuravi, relicto cœnobio in ciui-
tatibus conuersari, & post gustatam utriusque cœlestis secreti dulcedinem, mundi rursus oc-
cupari tumultibus. Non enim deceat homines, imo nec licet, qui se diuinis semel manci-
pauerunt obsequijs ad actus redire seculares, neque habitare in urbibus qui monasterijs sunt
addicti. Piscis in coquina & monachus in principis curia, ab extremo nihil videntur dista-
re periculo, quoniam morti uterque est proximus, alter videlicet vitæ & carnis, alter spiritus &
mentis. Nam sicut impossibile piscem videtur diu in culina differendum à morte, cum pro-
pterea sit illatus ut comedatur ab hominibus, ita non est possibile, quod monachus in cu-
ria principis, vel in tumultu mundanæ actionis propositum suum monasticum inuiolatum
custodiat, maxime si eum ambitionis aut auaritiæ cupido extra monasterium trahat. Se-
cus est iudicandum, si ad hoc ipsum compellat quempiam ratio pietatis. Ego autem que-
ris & pacis amator, qui tumultuosam propterea dimisi abbatiam Spanhemensem, per in-
uidiam æmulorum præstita mihi occasione, istamque reuera pauperulam assumpsi, ut à
curis mundi aliquantulum liber & absolutus, mihi & studio vacem scripturarum, in consilio
mentis dudum iam studium tenere & contiuuare decreui solitudinis, & quantum sine in-
iuria fieri potest curæ pastoralis, nullam de mundi negocijs habere sollicitudinē. Quod si
maiestas Regia pro chronicorum aditione meo delectatur officio, voluntarius & paratus
sum hic in meo facere cœnobio quicquid lucubrandum iniunxerit, modo labor ipse
meus aliquantulum pro loci recompensetur necessitate, ne gratis persona iudicetur mea
alienis intenta vel onerosa. Amicissimo tamen affectui tuo erga me gratias iterum atque
iterum ago, & ne moleste feras hanc meam sententiam oro. Vale sanus & facilius longoque
tempore saluus. Ex Herbipoli sexta die mensis Septembris, Anno Christianorum 1507. 40

LIX.

IOANNES TRITHEMIUS ABBAS DIVI IACOBI HERBIPOLIS,
magistro Libanio Gallo præceptoris suo doctissimo salutem, & perpetuam
in Domino charitatem.

NESCO Libani quid mali nobis intulerit fortuna, quidve inuiderit boni, ut cum na-
tura simul & gratia nos mente & spiritu fecerit vnanimis, illa tanto locorum inter-
uallo voluerit ab inuicem corporibus esse distantes. Vnde fit quod uterque vehementer
dolemus, neque verbis quidem, neque literis mutuis, nisi post menses & annos plerumque
plures, nos posse consolari, & interdum ne hoc ipsum quidem, propter rarum qui literas
perferant nostras referantque occursum. Accepi nuper in fine mensis Septembris literas quas
ad me cuidam mercatori Francfordiæ petitulo in Hispania vicesima quarta die mensis Iu-
nij ut apparuit tradidisti, ornatas simul & multis philosophiæ nostræ mysterijs plenas, in
quarum lectione sapius & iterum repetita, usque adeo miratus & lætatus sum, ut pene mihi
viderer extra me factus, nec esse in Fræcia mecum, sed in Hispania, vel in Maiorica tecum. Erūt
mihi literæ hæ tuæ quoad vixero memoriale sempiternum, & in vnicū post Dominum nostrum
Iesum Christum repositæ confugium, per quas in aduersis constantiā, in ambiguis experiat
verita-

unus noster amicus scripsit ad me ante paucos
tantiam tui & amicorum à Regia maiestate. Quod
ue stipendio quo ad vixero libere mihi detinetur
domum quoque aptam cum ceteris vitæ necessariis
estare amplius, nisi quod meum in his diebus
o maiestati, tibi quoque & ceteris in communi
benevolentia in me vestra. Conditio vero
are possunt, quia locum deserere meum, quia
princeps Herbipolensis sub fide & consilio
nam foret, verum & ingratitude in vicio pietatis
paupertate confusa hic latere in civitate
fendere aut parum turbare patronum. Eius
m visus est habuisse personam, ego quoniam
conuenit proposito qui monachus sum. In
ntanea dudum iuravi, relicto cenobio in cuius
q; celestis secreti dulcedinem, mundi fastidium
nines, imo nec licet, qui se diuinis sacris manibus
es, neq; habitare in vrbibus qui monasterio
principis curia, ab extremo nihil videtur dis
mus, alter videlicet vitæ & carnis, altera fidei &
etur diu in culina differendum à morte, quo
bus, ita non est possibile, quod monachum in
tionis propositum suum monachico inuolunt
auaritiæ cupido extra monasterium trahat. In
bellat quempiam ratio pietatis. Ego quoque
pretea dimisi abbatiam Spanhemensem, per
one, istamque reuera pauperulam assumpti
is, mihi & studio vacem scripturari, in con
ritiuare decreui solitudinis, & quamquam in
le mundi negotijs habere sollicitudine. Quia
me meo delectatur officio, voluntatis & par
quid lucubrandum iniunxerit, modo labor
etur necessitate, ne grauis persona iudicium
amen affectui tuo erga me gratias incum
sententiam oro. Vale sanus & foeliciter
nsis Septembris. Anno Christianorum 1507.

alerit fortuna, quidve inuiderit boni, ut cum
ritu fecerit vnanimis, illa tanto locorum
e distantes. Vnde sit quod veteres velle
eris mutuis, nisi post mentes & annos plan
ne hoc ipsum quidem, propter rarum qui
cepsi nuper in fine mensis Septembris laza
tuturo in Hispania vicissim aquara die mensis
& multis philosophiz nostræ mysterijs p
a, vsq; adeo miratus & latatus sum, vt post
mecum, sed in Hispania, vel in Maiorica eccl. fide
iale sempiternum, & in vnicuique post Dominum
e quas in aduersis constantia, in ambigua expect

veritatem. Magnis mirandisque in philosophia sciant archanis, quæ meo iudicio nullius
capiet mortalis intellectus, qui tuo prius non fuerit magisterio imbutus. Cellam te breui
proponis intrare magistri, quæ imitant morib. sanctis tempore paruo in terris, te perpetuo
nunq̄ pudebit in cælis. Sed interea præceptor discipulū cui imbuendū comendas, si pro
Christi amore tu cremū, ille inhabitat mundū? O Libani animæ dimidium meæ, me præ
cantem si possibile fuerit exaudi, vt priusquam tuum hæc in re nimis at dūa exequaris pro
positum, fidelem imo fidelissimū tibi accedas Melanium, cui sapientissimus archicomes
iugiter adest Theophilus, qui forsitan sua prudentia Pelagium tibi nouum ex matheto sus
citabit. Maioricam sicine Libani abibis confusio exponens Triandricū, mærori quo
10 que Megalopium, quorū alter promissit, alter iam diu anhelus præstolatur aduentū. Quid
velim intelligis, fac vt amorem in nos tuū fortissimum etiam nūc experiamur valentiorē.
Libros diui Pelagii celestis doctrinæ, quos Melanio internunciantem postulauimus a te, iā
nos confitemur adeptos, pro quibus & tibi gratias agimus, & iuxta placitū fideliter remit
temus. Mearum cupide rerum Libani, vj uo hictanto liberior mihi, quanto mundi pau
perior rebus, ternarium pro viribus ad vnitatem reducens, mentēque resistentem sibi, quo
purior intellectus ad metas euadat principii iure propositas. Est mihi contentio inter
diu cum Melantianis, qui binariū partem subuertere conantur, aliquantūq; tempore non
iure sed violentia quadam septimam sub a quinoctiali portionem agelli possederunt. No
ster ille pigmentarius suo more in orbe rotatur, parum stabilis loco, qui quoties ad nos re
20 uertitur, nos semper auribus ingerit ventos. Mare Deo optimo maximo largiente tran
quillum agnosco, quam diu placuerit illi qui omnia dedit, quo nobis feliciter nauigan
dum, hoc solum triste habentibus, q̄ tempestate transacta incommodorū meminisse pu
det. Archicomitem Melaniū præceptorem vigilantissimum, si quo tempore viciniorē tibi
intellegeris, non prateras velim, vt pote amantiissimum tui, & qui communis in Christo
sit multorum amicus, crebroq; benefecerit nobis. Dedi has ad te perferendas literas meas
cuidam mihi ignoto, qui se in Galliam testatur iturum, cum mandatis, quatenus Caro
lo Bouillo Theologorum principi eas apud Parisios philosophanti consignaret, per quem
ad tuas tuto peruenirent manus. Tu mihi rescribere cum decreueris per ipsum Bouillum,
si aliter nequieris, mihi & norum & amicū, literas tuas ad me ordina perferendas. Vale
30 nostri memor ad Deum. Ex Herbipoli 6. Octob. Anno Christianorum 1507.

LX.

SERENISSIMO INVICTISSIMO, QUE PRINCEPI ET DOMINO, D. IOA
chim Brandenburgensium Marchioni, Stetimensium Pomeranorumque Duci, sacri im
perii Archicamerario, principi electori, Ioan. Tritem. abbas.
S. Iacobi Herbipolensis S.

SERENISSIME princeps, tuæ in primis excellētiæ notum facio, me serenitatis humili
mum oratorē, Deo miserante optimo maximo, sanum & incolumē, meoq; more va
40 lentē ac nihil magis optantē, quā vt omnia circa statū T. S. vxoris quoq; filii, ac fratris pro
spero gerantur successū. Librū pro quo in mēse Maio tua serenitas ad me literas dedit, iux
ta votum scriptori meo dedi rescribendum, quem mēse perfectū Septembris, quanta mi
hi fuit possibile venustate ac pulchritudine feci operimentis ligari, de forisq; more tuo in
superficie deaurari per totum. Volui autē quantotius ipsum librum tuæ destinare maiesta
ti, nec differrem vel pauculos dies, nisi tabellariū quē erā missurus febres detinerent quar
tanæ, qui mox vt conualuerit, librum tuæ celsitudini portabit. Cetera vero quæ tua sere
nitas mihi lucubrandam commisit, partim iam adidi, partim ad hunc perficienda in mani
bus versantur vsq; diem. Curabo enim pro viribus, vt tuis in me beneficiis memor & gra
tus inueniar, quibus etiam referre gratias nequeo, habere tamen & agere minime cessabo.
50 Quod vere desideratum volumen cum latore præsentium literarum serenitati tuæ non
miserim, factum ratione arbitris oportet. Est enim iuuenis & pauper scholaris, aliquan
diu famulus meus existens, qui mea cohortatione studium repetiturus q̄ intermiserat,
Francordianū illud serenitatis tuæ Gymnasiū adibit, cui has quidem tradidi literas: librū
vero committere periculorū metu non audebam. Spero tamen q̄ breui conualescente
tabellario meo, gratiam letior tuam aditurus sit. Seyphum argenteum intus & foris de
auratum, quem mihi clemētiā tuā per eundē tabellarium destinauit, cum maxima animi
gratitudine me fateor suscepisse, pro quo gratias ago quantas possum & habeo immor
tales. Erit enim mihi serenitatis tuæ memoriale magnum, & signum benevolentia
tua